

QVÆSTIO MEDICA

QVODLIBETARIIS DISPV TATIONIBVS MANE DISCV TIENDA

IN SCHOLIS MEDICORVM, DIE IOVIS XVI. DECEMBRIS.

M. DIONYSIO DODART Doctore Medico, Moderatore.

Est ne statura Temperamenti recipiatur?

1117

VT naturæ vis immensa, sic nomenclatura multiplex: nulla tamen eâ nobilior, quâ transfertur ad virtutem; quæ totos insula per artus universitatis hanc molem sicagitat, ut quietam fervet, cuius vinculum est. Ita partes, quamquam diversæ, imò & adversæ, quodam amicitia nexu tam bene inter se consentiunt, ut easdem diceret; adeo disjunctarum pugnantiumque rerum ordo, vntas est. Hunc immotum servat, ubicumque sui joris est, ideòque nullibi majora sui documenta tradit, quàm in celestibus, quæ perpetuò constantique tenore torquet, nusquam, ne in Planetis quidem, errabunda. Apud nos infelicitate pertinaciâque materiæ fallitur artifex, non ideo culpandus instrumentorum vitio, quæ, perturbationis plenissima, vno tramite progredi nesciunt. Inde monstrorum genus omne non ita latè patens, ut voluit, qui eo & feminam includunt, (non aberrantis naturæ temerarium casum, sed perennitati suæ prospicientis præstantissimum & consiliosissimum opus) & filios patris non similes, quos sæpe felix error corpore, insitiquæ moribus emendatores gignit. Nec putes, si in omnibus sibi natura constaret, unâ formâ, unòque modulo homines emissuram, quæ ipsâ varietate gaudet, quâ carere non potest, nec præjudicatis opinionibus, ut solent homines, sed incorrupto judicio de nobis decernit, Athiopiis nihilo tristior quàm nobis, nec Gigantibus quàm Pygmæis liberalior. Sunt tamen constituti limites, quos ultra citràque nequit consistere. Et quemadmodum nec Sciapodarum, nec Struthopodarum, nec Monocolorum, nec Altomorum gentes vnquam generavit, non naturæ miracula, sed fabulatorum ludibria; sic nec homines *assuetos*, aut montium in modum proceros. Certos, sed latius circumscriptos sibi fines posuit, quos isdem quibus generat, assignavit instrumentis: Præcipua in his, non vasa, non quibus utriusque sexus distinguitur species, alterum emissarium, alterum conceptaculum humoris ad nostri fabricam utrinque comparati, & in hoc opere principis. Quippe non materia tantum est, sed & auctor, non ab unâqueque parte deciduus, quarum figuram, magnitudinemque retineat, sed è communi haustus alveo, purissimi utriusque sanguinis libamentum, à sequestris immortalitatis partibus ad nobiliorem conditionem evectum, quas malè solers antiquitas libramentorum addixerat officio; verior, dum abique testibus generationem perfici posse confirmat. Ab his genitura prodit spiritus prægnans, qui triplicis spirituum generis igniculos in se continet: Is totius rector operis, è vico, quod in fila ducit, sibi ipse nedit vincula, carceremque pro conditione materiæ constringit.

QUANTUM ANIMA, quæ sua sunt, per se fungitur, corpus tamen sine corporis adjunctis moderari nequit. Eam in rem, præclarum naturæ inventum, spiritus, quo, tanquam intermedio vinculo, pugnantem inter se corporis animique naturæ conciliantur. Hic veluti dispensator, cum uni pareat, imperat omnibus, nec generandi tantum, sed & nutriendi munus implet, cuius *visus*, augmentum est. Quippe parsimonie tantum ac vulgaris industria, mandatum sibi fundum conservare; diligentia verò non mediocri, ampliare patrimonij fines, & sibi lautiorem fabricare fortunam. Id præstat augendi ratio, in unâ alimenti quantitate posita; quemadmodum in similitudine, nutritio, quæ illam continet penè ad exitum vique superfluit. His tota peragitur vitæ nostræ fabula, quæ quamquam sibi perpetuò implexa manent, suas tamen ita inter se partiuntur vices, ut infantiam, calidissimam ætatem & humidissimam; & adolescentiam, quodam prærogatiæ jure occupet *adulescentia*; In quibus, tamen undequeque corporis ambitum adauget, in nonnullis partibus longè clariùs emicat, in quibus dilatandis concitator quadam motu percipitur. Sic superiores & inferiores artus, cæterarum partium habitâ ratione, magis amplificantur: sic, cum caput minimè omnium augeatur, nasi tamen insignie augmentum est: sic juvenibus partes, quas occultat pudor, tam præcipiti adolefunt motu, ut ipsi se non agnoscant: sic vox ex dilatato gutture, *ut dixeretur* & *quædam* *caput*, sic grauior. In his, quæ mueri, multa sunt; quæ percipias, pauca. Agnoscitur artifex, opus apparet, nec latet materia: at quâ viâ, quibus machinis, hoc opifice, ex tantulâ materiâ, tantum furgat opus, in ambiguo est.

QUANTITATIBVS principibus omnia fieri & interire, qui credunt, vehementer errant; iuvant agentem, ipse per se nihil agunt. Attamen cum per eas nihil fiat, sine his vix quidquam fieri potest. Inde Medicis temperiei cura, quæ ut non in omne artis opus conferat, tamen in multis prodest. Hæc si *adversitas*, *provisio*, *variatio*, *adversitas*, *adversitas* excipias, tibi in quærendis remediis indaginis erit loco, cuius *ipsum*, morborum simplicissimorum cognitio, quæ & ipsa à temperamenti cognitione proficitur. Mirum quam lateat tam aperta. More hominum fit, ut nimium intelligendo, nihil demùm intelligatur. Ejus indicia tradunt, quæ ipsa sui indicium est. De temperamento dubitas, apage argumenta, morâlque subtilitatem, quâ, qui utitur, dum supra hominem sapere se putat, sapit infra bestiam. Ac ne sensum etiam adhibe quælibet ut manu, vel linguâ, oculorum nemo suppleverit officium; sic nec oculis, manibus vel palati, quod nec temerè succedaneum illius inducitur, qui vicinam habet vim, non similem; hanc unam admove, sola media cum sit iudex æquis studio partium non ducitur. In cæteris quidem, elementorum vis æstimanda; in eâ, ponderanda: in quâ paribus sunt examinata momentis. Nec tamen festinanter qualibet in judicium assumatur vola; multas, sed iniquas & fallaces invenies: nec rursum expectes donec occurrat accuratè temperata, cuiusmodi plurimas optabis, nullam reperies. Hominem eligo tuo iudicio temperatum, non anxie, aut timide, quâsi in puncto vesceretur subtilitas. Non auriâs statere, sed vulgari quâdam trutinâ Medicina constet, ideo opinabilis.

QUANTUM HUIUSMODI regulâ utitur, hic aut perrarò fallit, aut ab ipsâ naturâ sæpe fallitur, quâ monstrante, qui in fraudem inducitur, miserandus, non accusandus. Hæc doceret & proceros non modo calidioris & humidioris, pumilos frigidioris & siccioris esse mixturæ, sed & contra se rem habere. Hæc qui sibi persuaserit qualitatem operâ geri, nusquam hinc se expediet. Quid quod siccissimæ partes, *ut dixeretur*, quæ sunt frigidissima, omnium velocissimè crescunt: quod unius inter qualitates caloris ope, humiditatis obsequio fieri posset, & tamen neutrius est. Dentes extremæ duritiæ, flammis indomiti, ad ultimum penè vitæ punctum augentur: Oculi, quorum fluxa ductûque facilis natura est, ideo morborum corporis & animi indices promptissimi, ab ortu non valde dilatantur. Scilicet aliud res nostras administrat, nec penes tam vilem artificem stat tam concinna corporis figura, quâ ut nihil pulchrius aut decentius, sic in eâ nihil proportionis prius, cuius laus tantum supra figuram est, quantum tyroni pingendi præstat magister artis. *zephyrus* hanc causæ in vultus elegantia, coloris suavitate, cutis teneritudine colloces. Sinum se recalcitrantem, pulchrum esse tam certo, quàm jocose jactat, niendo dicere verum solitus, Socrates. Nec certe corporis magnitudinî addidit putes; summam, mediam, infimam occupat: plus salis habet, vigorisque & animi demissior statura; plus dignitatis, elatior; mediocrius, utriusque laudibus caret, vacat incommotis. Sed ubique temperies omnis, ubique modus inter se partium iustam mensuram retinentium: statum ex monte sculpsit, an ex aris massâ duxeris, nihil refert. Vbiq; eadem dexteritas est, idem error, extensio diversa.

ILLUD efficientis est, hoc materiæ, quæ vel pauca, vel multa, vel mediocrius, celeriter, lentè, maturè, serò sibi incrementum, quod fortasse circumscribit siccitas ossium. Hæc quamvis materiæ primigeniæ parùm retineant, si cum ætatis perfectæ mole conferantur primordia, ejus tamen servant conditionem, & temperiei quantitatisque seminatum referunt. Inde magni magnos generant, humilisque femina, si procerò jungatur viro, gravius in partu discrimen subit. Inde etiam in humano genere *variatio*, non cellarum numero, vel apud nos definita, vel in brutis, sed redundante gentura, & in plures scetus discretâ. Commune opificum cum muliere, quæ non hospitium tantum, sed reliquam suppellectilem, visum vestitumque suppeditat, tum eo glutine, (quod tum demum fit semen cum virilem humorem attingit, cui simul parentem refert gratiam) tum sanguine, sint licet inter feminas fructuæ nonnullæ quibus statim tempore nullus effluit sanguis: sic ex collatis opibus credit homo, utroque sexu suam symbolam dante. Plura tamen & maiora tribuit mulier, nec contenta generasse, perficit, & ad magnitudinem ætatis suæ debitam promover, spatium largita, concedente utero, qui prout arctor aut peritior, laxior aut sequacior est magnam vel exiguum parum edit, cui & tutelam paravit, & munimentum circumdedit, & matritatem attulit, allaborantibus simul & temperamento, & formâ, & figurâ, & situ partis. Hoc solo qui dixit vitilla à mulieribus differre, suæ sententiæ res, non se rebus adjungere frustra conatus est. Nec unius caloris imbecillitas, nec vitilitatis absentiæ feminam facit. Vi masculis *apertus*, sic sua feminis *hæretus* est, multiplici conditione corporibus magnitudinis futuræ modum statuens, qui cum sit quantitas, ad qualitatem proximè quilibet refert, unâ operâ varios rerum ordines confundit, & scientiam tollit è medio.

Non ergo statura Temperamenti recipiatur.

DOMINI DOCTORES DISPV TAT VRI.

M. Carolus de Laual.	M. Ioannes Baptista de Renellois.	M. Stephanus le Gagneur.
M. Dionysius Dodart, Preses.	M. Guillelmus Petri.	M. Ioannes Merlet.
M. Dionysius Puyton.	M. Rolandus Merlet, Chirurg. Profess.	M. Ioannes de Gorris.

Proponebat Lutetiæ NICOLAUS RAINSSANT Parisinus, A.R.S.H.M.DC.LX.